

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

21 Ex quibus rebus Gabellas Vel collectae solui debeant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Primo queritur: cum alicubi sint statuta, ut omnia prædia laicorum intra territorium sita, sint obnoxia ad certam collectam soluendam, an comprehendantur exteri intra territorium habentes prædia? Respondetur ex iure communi eos minime comprehendendi; quia, ut diximus, sunt extra iurisdictionem imponentium huiusmodi statuta, cum collecta semper sint onera imposita personis ratione rerum. Nihilominus tamen ratione consuetudinis possunt comprehendendi: atque hanc consuetudinem vigere aiunt ex Bartolo, & Baldo, Alexander *conf. 68. libr. 2. Dec. conf. 94. Cuman. conf. 57. Et 169. Hannon. conf. 111. num. 20. Iason in l. Placet. C. de Sacros. Eccl.*

Secundo queritur, An ementes fructus reddituum, quos Clerici habent, vel Ecclesia, debeant soluere gellam? Ratio dubitandi est: quia privilegium rei emptæ transit in emptorem; sed Clerici, & Ecclesia sunt immunes à gellis, ergo & emptores. Respondetur, eos debere soluere: ita communiter Doctores in *Clem. Praesenti. de Consu. &* cum dicitur: Privilegium rei emptæ transit in emptorem; Respondetur hoc esse verum de privilegio reali, quod est annexum rei emptæ, quod transit cum re emptæ; non autem de privilegio personali; qualis est immunitas clericorum.

Tertio queritur, An si clericus habeat bona indivisa cum laico, talia bona sint libera? Nam non est maior ratio, cur sint subiecta gellis ratione laici, quam, cur non sint libera ratione clerici. Respondetur, in foro exteriori laicum cogi solvere ad divisionem faciendam, vel si non fecerit, ad gellam ex sua parte soluendam; atque eadem est obligatio in foro conscientiae.

Quarto queritur, An usufructuarius teneatur ad collectas, & gellas soluendas? Respondetur, quandoque gella, vel collecta fuerint imposita personis habentibus proprietatem, siue dominum rerum; tunc usufructuarius non est obligatus: quia proprietatem, siue dominium rei non habet. Quandoque vero imposita fuerint habentibus possessionem, tunc usufructuarius teneatur; quia similem possessionem rei habet, & ex ea fructus percipit.

Ex quibus rebus gabella, vel collecta solui debeant.

CAPVT XXI

NOTANDUM est, gellas, siue collectas imponi multipliciter. Aliquando imponuntur rebus, quæ extrahuntur extra territorium alicuius urbis; provinciae; vel regni. Aliquando rebus, quæ in civitate inferuntur, vel quæ ad portum deferuntur. Aliquando rebus, quæ ex loco in locum transferuntur per certam viam, vel pontem, vel per certam portam civitatis. Aliquando rebus, quæ per negotiationem venduntur. Aliquando rebus, quæ quomodolibet venduntur, vel permittuntur. Aliquando rebus, quæ ex donatione, legato, vel testamento, vel alienatione transferuntur in alium.

Aliquando soluntur gabella ex animalibus; quæ per certum pontem, vel viam transeunt. Aliquando etiam soluntur ex ipsis personis, quæ transeunt per pontem, portam, vel viam.

Queritur hic, An gabella, quæ exiguntur ex rebus ad proprium usum translati, vel asportati, vel venditi, sit iniusta quod est querere, An gabella, vel collecta possit imponi rebus ad proprios usus necessarios: nimirum carnibus, piscibus, salis, fumento, oleo.

Item queritur, An cum collecta, vel gabella imponitur rebus, quæ venduntur, vel emuntur, vel transferuntur alio, vel asportantur in partiam, vel domum propriam, vel civitatem, vel per certam portam, pontem, vel viam deferuntur, debeant etiam solui ex rebus venditis, vel emptis, vel translatis, atque asportatis ad proprios usus?

In hac re sunt duæ opiniones. Prima asserens vectigalia,

gellas, siue collectas, quæ exiguntur ex rebus ad proprios usus necessarios, esse iniustas: ita Caiet. in *summa. in ver. Vectigal. Angelus in vocabulo Pedagogium. num. 3. Calvus libr. 1. de lege Pannali. Gloss. in l. Super quibusdam, de verb. signific. Hostien. in *Summ. tit. de Consu. non solum ait esse iniustas, sed etiam consuetudinem exigendi esse irrationabilem. Proband, quia iure communi civili est prohibitum eiusmodi vectigalia exigere. l. Universi. C. de Vectigal. ubi pena decapitationis imponitur vectigalium exactoribus. Item in l. Omnium. C. de Vectigal. statuitur, ut vectigalia solum imponantur, vel exigantur pro rebus, vel ex rebus mercimoniis; & negotiationis causa asportatis, vel delatis. Hæc item vectigalia, vel gabella, non solum sunt contra ius civile, sed etiam videntur esse contra ius, & æquitatem naturalem; quia eo ipso, quod gabella soluntur ex rebus ad proprium usum necessarios; sequitur ut pauperes magis onerentur, quam divites: tum quia, cum magis indigeant, plura vendunt, vel emunt, vel transferunt, vel asportant, ac deferunt tum etiam, quia plus oneris patitur pauper in vno quadrante, vel nummo aereo soluendo, quam patiatur dives in vno nummo aereo.**

Alter opinio asserit, eius generis gellas, collectas, siue tributa, primo iure communi civili esse quidem prohibita, sed consuetudine ius civile esse abrogatum, & vtiliter esse introductum; ut etiam ex rebus ad usum necessarios solvantur gellas.

Secundo; posse etiam statuto civitatis superiorem non agnoscentis constitui, ut gabella solvantur etiam ex rebus ad usum necessarios; quia non est contra ius naturale, sed solum contra ius civile huiusmodi gellas exigere: & ius civile, sicut consuetudine potest abrogari etiam lege, vel statuto Principis.

Tertio asserit hæc opinio, ex communi consensu civium posse civitates propter necessitates occurrentes, imponere gellas, seu potius collectas ab incolis soluendas; etiam ex rebus ad usum proprios necessarios: quia ipsi cives possunt sibi ipsis hoc onus imponere. Sic Silvester in *verbo Gabella. 3. qu. 3. Antoninus par. 2. tit. 1. cap. 13. §. 9. Kofella in verb. Pedagogium. num. 6. Gabriel in 4. dist. 13. qu. 1. 3. sonclus. 2.*

In hac re primo dicendum est, non esse morem condemnandum, quo gabella imponuntur carnibus, piscibus, vino, salis, oleo, & aliis huiusmodi rebus, quando venduntur, vel emuntur, vel extrahuntur, etiam ad proprios usus; quia non est contra ius naturale, vel diuinum, ut huiusmodi gabella, vel collecta imponantur: non enim sequitur, ut pauperes magis onerentur, ac grauentur, quam divites: nam pauperes solent esse paucis contenti, & modico vivere: vnde pauca etiam vendunt, vel emunt, & consequenter modicum solvunt.

Secundo dicendum est, non esse consuetudinem damnandam, ubiunque ea exstiterit, soluendi collectas, vel gellas, etiam ex rebus ad usum proprios necessarios; quia, ut diximus, non sunt ex gellis prohibita iure naturali: sed solum civili communi, quod potest consuetudine abrogari.

Sequitur tertio, ut ex communi consensu possint civitates ad communes collectas se obligare, propter necessitates publicas. Et cum sæpe accidat, ut Respublica omnem suam potestatem transeat in Principem, cui se subijcit, vel qui eam sibi acquisivit aliquo titulo iuris: consequenter fit, ut etiam Princeps possit ad similes collectas soluendas, lege, vel constitutione subditos obligare. Quare in hac re consideranda sunt locorum, provinciarum, vel civitatum consuetudines: nam alicubi consuetudo, vel statutum est, ut solum solvantur gabella ex rebus negotiationi subiectis, & non ex rebus ad proprios usus necessarios. Alicubi vero sunt consuetudines, vel statuta, ut gabella, vel collecta solvantur etiam ex rebus ad usum proprios necessarios.

Vltimo considerandum etiam est, aliud esse gellam solui ex rebus ad vite usus necessarios; aliud vero solui gellam ex rebus, quibus ad proprios usus indigemus,

V.g. carnes, frumenta, vinum, oleum, sal, & domus, vel habitatio, & alia similia, sunt res ad vitæ usum necessarias; at verò cum quis iter facit, desert secum vestes aliquas, quibus uti solet dum est in ciuitate: vel desert libros sibi necessarios; quia est Aduocatus, vel Doctor iuris, vel Medicus, vel Theologus, vel desert gemmam, vel annulos in digitis, quibus vitæ: huiusmodi res dicuntur esse ad proprios usus muneris, & officij, quod exerceat, licet non sint ad vitæ usum necessaria.

Alicubi igitur sunt consuetudines vel statuta, vt soluantur gabella, vel collectæ ex rebus primi generis, licet non ex rebus secundi generis. Vnde gabella non debetur de annulis, gemmis, aut de vestibus quantumuis pretiosis, quos, aut quas gestat quis in digitis, aut dorso, vt aiunt Bartolus, & Baldus in l. 2. §. cum in vadem ff. ad Legem Rhodiam de iactu, & Alexander in l. finali. §. Diuus, de Publicanis.

Gabella non debetur iure communi ex rebus in portum delatis vt tempestatis, aut metu piratarum in mari discurruntium. l. fin. §. Si propter necessitatem. ff. de Publicanis, & ibi Diuus, & Doctores communiter, & Bartolus in l. 1. C. de Naufragio, lib. 11.

Item gabella non debetur iure communi de rebus, quas quis desert in ciuitatem ob famis necessitatem. Barto. in l. 1. C. de Naufragio, lib. 11.

Item non debetur gabella ex rebus, in exercitum militum delatis. l. Licitatio. §. Res qua exercitui. ff. de publicanis, & ibi Bart. & Doctores communiter.

Item non debetur iure communi gabella de rebus quæ portantur ad Fiscum. l. Vniuersi. C. de Vectigalibus.

Quæres, An quando statuto solui debet gabella de frumento, quod venditur, vel extrahitur, debeat etiam solui de farina: Diuus in l. Quæstio. §. Illud ff. de legatis. 3. sentit non debere solui: Sic etiam Albericus in tract. de Statutis, part. 1. quæst. 9. Sed Bart. & Bald. & alij communiter in l. Non dubium. C. de Legi. §. in l. Triticum. ff. De verb. obligat. sentiunt debere solui.

Deinde quæres, An quando statuto gabella solui debet de lapidibus pretiosis, quos extrahit quis, vel inuehit in ciuitatem, solui etiam debeat de margaritis? Respondetur, nõ debere; quia margaritæ non intelliguntur nomine lapidum. Ita Bart. in l. fin. §. Species ff. De publicanis.

Postremo quæres, An quando statuto solui debet gabella de animalibus; quæ extrahuntur, intelligatur etiam de partibus animalibus, quæ iumento, vel alio animali vehuntur, quales sunt gallinæ, columbæ, passeres, & eius generis alia animalia minoræ: Bertachinus in tract. de gabellis, part. 1. quæstione 2. de Gabellis animalium, respondet non debere solui; quia statutum videtur intelligi de maioribus animalibus.

Primò quæritur, An quando gabella statuto debetur ex quocunque contractu, debetur etiam ex contractu, qui in conscientia est nullus? Respondetur, non debere solui; quia re verà non est contractus. Sic Bertachinus de Gabellis, part. 3. §. 1. quæstio. 15. Tiraquellus lib. De retractu gentilitio. §. 1. Glossa 2. num. 7. Idem etiam aiunt esse dicendum, quando statuto debetur gabella de testamento, vel legato, vel donatione, vel alienatione, vel instrumento publico, intelligitur, quando singula istorum sunt in conscientia valida: secus est, quando sunt inualida.

Si dubites, An quando statuto debetur ex gabella ex contractu, debeat ex distractu, vel dissolutione contractus? Respondet Bertachinus de Gabellis, part. 3. §. 8. quæst. 14. quando fit dissolutio solis verbis, & consensu absque traditione rei, non debetur: quando verò interuenit traditio rei, eò quod contractus antea celebratus fuerat cum traditione rei, tunc debetur: nisi incontinenti facta adhuc traditione rei in primo contractu contrahentes statim ab eo discederent, tunc enim de neutro gabella debetur; quia statim rescinditur contractus, antequam sit perfectus.

Quæres, An quando statuto gabella debetur ex con-

tractu, debeat etiam solui ex testamento, vel legato, vel ex donatione? Respondetur, non debere solui; quia, vt diximus in tractatu de Contractibus in genere, nomine contractus proprie, & strictè sumpti, non intelligitur testamentum, legatum, vel donatio. Quandoquaque verò statuto debetur gabella ex alienatione, debet etiam solui ex donatione; quia per donationem res alienatur.

Deinde quæres, An quando statuto debetur gabella ex quocunque contractu, per quem ius acquiritur, debeat etiam solui ex iuramento, vel promissione facta alteri de re aliqua vendenda ei? Respondetur debere solui; quia per iuramentum, vel promissionem factam Titio, & ab eo acceptatam, acquirit Titius ius ad rem illam petendam.

Secundò quæres, An in statuto de danda gabella ex contractu quocunque, debeat quoque ex transactione? Tiraquellus de retractu gentilitio. §. 2. Glossa 14. numer. 61. ait debere, quando ex transactione res transit ad eum, qui non possidebat ante litem, pretio dato ei, qui possidebat ante litem, quia tunc transactio verè est contractus, & alienatio: quando verò res manet apud eum, qui ante litem possidebat, non debetur gabella; quia tunc transactio non est contractus. Idem ait Bertachinus. tract. de Gabellis, part. 3. §. 8. qu. 8. Alij volunt, transactionem verè esse contractum; quia est vitro, citroque obligatoria. Et probant ex l. Contractus. C. de Fide instrument. & ex l. Transigisse. C. de transactio. & ex l. fin. C. de religiof. Mihi magis probatur, quod non sit contractus proprie, sed latè. Sic Glossa & Baldus in d. l. Contractus, vt dixi in materia de transactionibus.

Ternò quæritur, quando, & vbi, & cui solui debeat gabella ex venditione, vel contractu, vel donatione, vel alienatione conditionalis: quod est quærare, An gabella solui debeat eo tempore, quo est celebratus contractus: & eo loco, vbi est celebratus? An verò eo tempore, quo est impleta conditio? Respondetur, debere solui in eo loco, vbi est celebratus, licet abbi sit impleta conditio. Item non debetur gabella ante conditionem impletam; quia ante conditionem nondum est contractus perfectus: impleta verò conditione debet solui; quia tunc absolutus est contractus. Item debet solui ei, qui tempore celebrati contractus erat conductor gabellarum, licet tempore impletæ conditionis alius successerit conductor; quia retrahitur contractus ad diem, in quo est celebratus.

Quartò quæritur, Quando, & vbi, & cui debeat gabella solui ex contractu; qui vt esset firmus, opus habuit ratihabitionem alterius, quæ ratihabitione postea interuenit. Hoc nihil est aliud quam quærare, An potius loco, & tempore, quo, & vbi per ratihabitionem alterius factus est validus? Respondetur, debere solui eo tempore, & eo loco, quo, & vbi ratius factus est contractus, & consequenter debet solui gabella ei, qui tunc temporis est conductor gabellarum.

De obligatione soluendi gabellas, siue vectigalia.

CAPVT XXII.

DVBIVM est inter Doctores, an fraudantes pedagia, vectigalia, siue gabellas, mortaliter peccent, & ad restitutionem teneantur? Sunt hæc in tres opiniones. Prima asserentium, pedagia nostri temporis defraudantes non peccare, & consequenter eos minime obligari ad restitutionem, etiam si sint licita. huius opinionis fundamentum est; quoniam secundum eam omnes ciuiles gabellarum leges sunt solum poenales; ten potius conuentionales; nimirum, vt qui, Verbi gratia, rem extrahit extra territorium, vel transfert per certum pontem, por-

tam,